

Θέματα Νεοελληνικής Γλώσσας 1

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΥΡΩΠΗ: μια ιδέα υπό κατασκευήν

[...] Οποιαδήποτε απάντηση στο ερώτημα τι είναι Ευρωπαίος δεν μπορεί ποτέ να καλύψει την πολυμορφία, το πολυδιάστατο και την πολυποικιλία των ανθρώπων που είτε θεωρούν τον εαυτό τους Ευρωπαίο είτε θεωρούνται από τους άλλους Ευρωπαίοι. Από αυτήν την σκοπιά νομίζω ότι ο ορισμός του Ευρωπαίου από τον Paul Valery¹ (θεωρεί στοιχεία του τον αρχαιοελληνικό ορθολογισμό, τη ρωμαϊκή νομοθετική και διοικητική διευθέτηση της κοινωνίας και την πνευματικότητα τη χριστιανική) είναι, κατά τη γνώμη μου, ο πρώτος ορισμός που προσπαθεί να καθορίσει την πνευματική καταβολή των Ευρωπαίων. Νομίζω, όμως, ότι η πορεία της ευρωπαϊκής σκέψης μας επιτρέπει να δώσουμε μια πιο δυναμική εξέλιξη στην εικόνα του Ευρωπαίου. Θεωρώ λοιπόν ότι οι Ευρωπαίοι, και μιλάμε εδώ για τους ανθρώπους της σκέψης και της διανόησης, χαρακτηρίζονται από το ότι θέτουν υπό αμφισβήτηση κάθε κατακτημένο ή κατεστημένο, με την πρόθεση όχι μόνο να αναιρέσουν το παλαιό χωρίς να απαρνηθούν τις καταβολές τους αλλά και για να προχωρήσουν προς το άγνωστο. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί μια συνεχής μετακίνηση των γνωστικών συνόρων με απώτερο σκοπό να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και αντίδρασης, θέσεων και αντιθέσεων.

Αυτή η αέναη μετακίνηση οδήγησε τους Ευρωπαίους στην εξερεύνηση νέων δρόμων, στην κατάκτηση αποικιών από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, και αυτό νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι είναι η συνεχής ουτοπία που κινητοποιεί τον κάθε σκεπτόμενο Ευρωπαίο. Αυτή η ουτοπία, η οποία είναι κατά τη γνώμη μου το βασικό στοιχείο των Ευρωπαίων σήμερα εκδηλώνεται με την προσπάθεια τους να επιβάλουν αυτό που εκφράζουν τα τέσσερα δέλτα: η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο Διάλογος και η Διανομή των αγαθών. Και αυτό ίσως να είναι και η πιο συγκλονιστική ιστορική ουτοπία. Σε αυτήν τη συνεχή εξάπλωση και συρρίκνωση του ευρωπαϊκού χώρου και του ευρωπαϊκού πνεύματος και στην έννοια της Ευρώπης, που δεν είναι μια γεωγραφική έννοια αλλά μια έννοια πολιτισμική, θα

¹ Ο Πωλ Βαλερύ (1871 – 1945) ήταν Γάλλος ποιητής, συγγραφέας και φιλόσοφος.

πρέπει να ενταχθούν ο Νέος Κόσμος και ο πολιτισμός της Αμερικής με πολλές διαφοροποιήσεις φυσικά. Σήμερα όλα δείχνουν πως για χάρη ενός κοινού πεπρωμένου χρειάζεται να επανεξετάσουμε ορισμένα από τα ιστορικά γεγονότα ή και φαινόμενα του ευρωπαϊκού παρελθόντος. Και οι ιστορικοί αναρωτιούνται μήπως η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης έχει τόσο ωριμάσει, ώστε ακόμα και οι πόλεμοι που έγιναν μεταξύ των Ευρωπαίων ή των ευρωπαϊκών σχημάτων πρέπει να θεωρούνται εμφύλιοι πόλεμοι.

Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει; Αν δεχθεί κάποιος την πολυμορφία της Ευρώπης -Ευρώπη σλαβική, Ευρώπη ορθόδοξη, προτεσταντική, καθολική, Βόρεια και Νότια Ευρώπη, Ευρώπη της ελιάς και Ευρώπη του αμπελώνα για παράδειγμα- καταλήγει μοιραία να δεχθεί ότι η έννοια της Ευρώπης είναι μια ιδέα υπό κατασκευήν. Είναι μια Ευρώπη της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το πεπρωμένο ενός οράματος που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα.

Ελένη Αρβελέρ, απόσπασμα από συζήτηση με τη δημοσιογράφο Χαρά Κιοσσέ, εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=126272> (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των Ευρωπαίων σύμφωνα με την Αρβελέρ; (Μονάδες 14)
2. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο του κειμένου. (Μονάδες 12)
3. Να χωρίσετε την υπογραμμισμένη περίοδο σε προτάσεις και να βρείτε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των δευτερευουσών. (Μονάδες 12)
4. Να εντοπίσετε στο κείμενο ομόρριζες λέξεις των αρχαιοελληνικών λέξεων που σας δίνονται: Νους, δρω, ορω, πορεύομαι, γίγνομαι, δείκνυμι (Μονάδες 12)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Στη σύγχρονη εποχή ο κίνδυνος να χάσουν τα έθνη την ιδιαίτερη πολιτιστική τους ταυτότητα είναι υπαρκτός ή φανταστικός; Από πού μπορεί να προέρχεται ένας τέτοιος κίνδυνος; Με ποιον τρόπο μπορεί η Ελλάδα να κρατήσει ζωντανή την ιδιαίτερη πολιτιστική της ταυτότητα; Αναπτύξτε τις θέσεις σας σε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα. (Μονάδες 50)